

Kényvismertetés - A Szent István csatahajás

Hozzáadta: zsozsi

2004. október 23. Szombat 10:59

Utolsó frissítés 2007. szeptember 26. Szerda 22:48

Gyermekeim ismerik az érdeklődésem, hobbyim, ezért megleptek karácsonyra egy kényvvel. A kényv mindig szép ajánlók, de ennek kényvénél senki nem írtam, mivel a címre:

Balogh Tamás-Csepregi Oszkár

A SZENT ISTVÁN CSATAHAJÁS

és a csatahajásról rövid története

GENERAL PRESS KIADÁS Megjelent 2002-ben

Ezt a kényvet szeretném röviden bemutatni, ajánlva az érdeklődőknek.

Az első részben a csatahajás kialakulásáról, felépítéséről, a hadiflottában elfoglalt helyéről olvashatunk.

A csatahajás a legnagyobb kaliberű tüzérséggel és a legerősebb páncélzattal ellátott, 30 000-60 000 tonna vízszorítási hadihajás. A kényvben az alakzatok kényvkezeiben felvonulási csatahajás feladata a tengeri csaták eldöntése volt. Nagyteljesítményű gőzturbinás, majd olajtüzérséggel hajtású motorok révén elérhető nagy sebességű nagy teljesítményű bevetéskor a tüzérség, a gépezeteket, a gépezeteket a repülőgépek hordozásának és a rakéták megjelenéséig a flottacsapás elleni védelem tekintetében. Ezért a csatahajás az egyes flották hajásnemei között az első helyen állt.

A tengeri hajás eredetileg alárendelt szerepet játszott, a csatahajás segéti feladata a gőzhajásban. A gyorsan fejlődő csatahajás nagy méreteik miatt kényvben a tengeralattjárók és a repülőgépek támadásainak. A valaha létező legnagyobb csatahajás a 72 800 tonnás YAMATO és a MUSASHI volt. Egyenként kilenc 46 centiméteres ágyúval szerelték fel őket, melyek mindkettő elsüllyedt a repülőgépek hordozásának felszállásának repülőgépek torpedó- és bombatalálatok következtében. (id. m. 9. old.)

A csatahajás főbb jellemzői a XIX. század végére, a XX. század elejére alakultak ki. Ezek: a fegyverzet, a páncélzat, felépítés és a meghajtás. A csatahajás egyes nyelvekben meghonosodott elnevezése (angol: battleship, olasz: nave da battaglia, német: Linienschiff) is utal arra, hogy elmozdították a sorban felvonulást, az ellenségre azonos oldalról támadást a sorban hajászás hajásból alakult ki. A fegyverzet felépítésének csúcspontja a HMS VICTORY jelentette. A robbanásveszélyes fegyverzet fejlődése ellen a fahajások védelmezték, ezért páncélzat (n. v. v. v.) elhelyezésevel védekeztek. Az első ilyen védekezett hajás a francia GLOIRE (1859) volt, amely a vitorlásokon kívül a víz alatti gozdpálya és hajás csavaros hajtásúval is rendelkezett. A fa hajás test mindkét oldalát 120 mm-es páncéllemezekkel borították. Nagy-Britannia ezt nem szerezte meg, így a vitorlásokon kívül, víz alatti testet 1860-ban elkészítették a teljesen vasból készült VARRIOR vitorlások gozdpályáit, melyet a BLACK PRINCE kényvetett. A spanyolok sem maradhattak ki ebből a versenyből, 1861-ben létező a NUMANCIA.

A kényvetező forradalmi hajás a forgatható íróvektorony megjelenése volt. Az észak-amerikai polgárháborúban (1865) a Chesapeake-árbán a páncélos hajás csapott íróssze: a Merrimackból írt CSS VIRGINIA a dőlő oldalán, míg az északiakat a svéd John Ericsson tervei alapján létező USS MONITOR kényvetette (1862. 03. 09.). A

VIRGINIA Ágyái (köt oldalon 5-5) még hagyományosan voltak elhelyezve, míg a MONITOR köt Ágyait egy forgatható toronyba helyezte a tervező (Átletadó Coles angol kapitány volt). A haját csak gozóp hajtotta. Ezeknél jelent meg eloszár az elozokban említett négy kávetelmény: fegyverzet (forgatható lővegtorony), páncélt (mindköt hajás vasbáró opál), felóp-tós (a VIRGINIA ferde páncéltájrás és a MONITOR s-k, alacsony páncéltfedéltetést lepartantak a lővedőkek), és a meghajtás (mindköt haját csak gozóp hajtotta).

A kávetkező lópés ezeknek az ó-tásoknak az alkalmazása volt. 1862-ben elkészült az első vitorlázat nélküli csatahajás, az angol DEVASTATION. A forgatható Ágyatorony nehezen terjedt el (valászu oka, hogy sok vörtes hajás volt, és nem akarták lebontani), ezért a jobb kilővós árdekben a forgatható oldallővegeket a páncéltetést megerősítéssel mellett páncéltetett termekben ógynevezett "kazamatákban" helyezték el.

Megjelent viszont a dőfoorr, vagy másnépp a vágásarkantyó, mely a kösőbbi haják jellegzetes formáját adta. Ezt a vágásarkantyót Tegetthoff admirális remélte kihasználni, amikor a lissai Átközetben 1866. 07. 22-én dőfoorrával elsüllyesztette az olasz RE D'ITALIA-t.

A kösőbbiek során tovább tisztult a forma, csökkent a lővegek száma, de nőtt az úrméretük. A lővegeket forgatható toronyba helyezték, egy toronyba kettőt. A fedéltetést a lővegtornyok uralták, minden tárgy, felóp-tomány elhelyezésre a költ szolgálta, hogy minél nagyobb kilővósi szögűk legyen. Ezen szempontok alapján 1906-ban megópált az a DREADNOUGHT, mely egycsapásra korszerűtlenné tette az eddig opált haját. Hátránya az volt, hogy csak nagy úrméretű lővegekkel rendelkezett, melyek hamar elhasználtak, kb. száj lővós utájn cserélni kellett. Ezért a kialakított haját-puson változtattak, és felszerelték kázipes úrméretű lővegekkel is. A továbbfejlesztett változatok egészen a második világháború végéig meghatározók voltak a flottákban. Legismertebb tápusuk a csatacirkálás Néhány ismert név: angol PRINZE OF WALES, KING GEORGE V., NELSON, RODNEY, a német BISMARCK, TIRPITZ, a francia RICHELLIEU, CLEMENCEAU, a japán YAMATO, MUSASHI és az amerikai MISSOURI. Napjaink elvesztések jelentőségét, szerepét az anyahaják és a tengeralattjárók vették át.

A második rész a SZENT ISTVÁN csatahajás történetével foglalkozik.

A kiegyezés (1867) Auszria és Magyarország kázipes Ágyának nyilvánlotta a kállygyet, a hadllygyet és a káipstágeinek fedése mártákaig a páncéltgyet. A kiegyezés utájn még sokáig, háár a káipstágeket káipstáviselték, a haditengerészet elnevezése "császári-királyi" (K.K) volt. 1889-ben kelt legfelsőbb leirat változtatta ezt "császári királyi" (K. u. K) megnevezésre. Az Ástos az egy uralkodás vezette köt országra, a köt ország tulajdonában lóvó utalt. Ez azért is fontos volt, hogy az időközben nehezen meginduló flottafejlesztésből magyar illetégu hajásgyárak is kapjanak megrendelést, ne csak beszállták legyenek (mai fogalommal főlalkozás legyen).

Az angol DREADNOUGHT megjelenése utájn tőbb hatalom is káipstá Anglia páldáját, és ilyen tápusó hadihaják opált-tásköt kezdte. A nagy kaliberu (30,5 és 34,5 cm) lővegeket tőbb páncéltoronyban helyezték el, melyeket a legváltozatosab elrendezésben kombináltak. Az 1910-es évtől kezdve a lővegtornyokat kizárólag a káipstáponalban helyezték. Az Osztrák-Magyar Monarchia tervezett hajásosztályájn, a VIRIBUS UNITIS osztálynak lőveglendéské ájdonságnak számított, mivel előhátul köt-köt lővegtoronyban az eddig alkalmazott köt lőveg helyett három lőveget helyeztek. A lővegtornyok egymás felett voltak, ágy az alsóbb elhelyezésu nem akadályozta a felső kilővósát. A kilővósi szögűk 320 fok volt, tehát a 12 nehézlővegből egyszerre tudtak Ástázet leadni. A 30,5 cm-es lővegeket a Skoda gyár szállította. A köszálo csatahajás kb. hármat (VIRIBUS UNITIS, TEGETTHOFF, PRINZ EUGEN) a Stabilimento Tecnico köszá-tett, míg egy (SZENT ISTVÁN) elkészítésköre a magyar Danubius Hajás- és Gápgyár Rt. kapott megrendelést.

A SZENT ISTVÁN csatahajás opált-táskével, valamint első harci bevetésén bekáipstá elsüllyedéskével foglalkozó továbbiakban a káipstá. Ezeket nem ismertetőm, az árdeklok olvassák el Kráimli Mihálynak a Hadtörténelmi Káipstányekben megjelent ismertetőt (irodalomjegyzékben megadva). Itt csak annyit, hogy harci feladatra kítva köt olasz torpedásveto keresztelte az ótját. Fogalmuk sem volt, milyen hajákkal találkoztak az olasz MAS-ok (torpedásveto), de háború lóvón kilőtték a torpedákat, melyek pont a SZENT ISTVÁN-t találják el. A találát idopontja

1918. június 10., hajnali 3 óra 30 perc. A találat után még árájkig a vízben úszott. Megpróbálták vontatni, de sikerülte olyan súlyos volt, hogy felhagytak a kísérlettel. 1918. június 10-én reggel 6 óra 12 perckor hullámsírtájk merült, magával vevé 4 tisztet és 85 matrózt. Az 1087 fős személyzetből ok a SZENT ISTVÁN mai orzoi. Ennél sokkal izgalmasabb a kinyv befejező, harmadik része, ugyanis a szerzők közül Csepregi Oszkár tevélegesen is résztvett az elsüllyedt SZENT ISTVÁN csatahajás felkutatásában.

A kinyvnbőlzo kábelTV-s csatornákon izgalmas filmeket nézhetünk, melyekre ezen a honlapon is felhívják figyelmünket. Az ilyen expedícióknak az izgalmon, vízrákőzésen, levélterításon túl egyetlen nehézsége van, ez a finanszírozás. Csak csodálni lehet ennek a kis csapatnak a lelkesedését és főleg a kitartását, hogy legyőzve az akadályokat, véghezvitték sok titkon reménykedő tengerész álmát: tisztázták a hajás pusztulásának pontos részleteit, rajzokat, filmet készítették a hajásról.

Magyar kezdeményezésre a horvát Állam a hajás hivatalosan tengerésztemető, valamint első világháborús hosi emlékművet nyilvánította.

Bőve poraikra!

Irogalomjegyzék:

- Hadtörténelmi Közlemények 2000/I KR. MLI MIH. LY: Az S. M. S. "SZENT ISTVÁN"
- Hadtörténelmi Közlemények 2001/I KR. MLI MIH. LY: MAGYARORSZÁG ÉS A CS. KIR. HADITENGERESZ MEGRENDELÉSÉNEK KVÁTA SZERINTI MEGOSZTÁSA
- <http://www.militaria.iif.hu/kozlem.htm> Hadtörténelmi Közlemények
- <http://www.stile.coventry.ac.uk/cbs/staff/beece/ahnavy/index.htm> K.u.K. hadihajás ismertetője angol
- <http://www.skpu.hr/podaci/izlozbe/12.html> horvát nyelvű, sok téma
- <http://www.geocities.com/Pentagon/Bunker/5294/main.html> Tegetthoff osztály, a Szent István elsüllyedése, elhelyezkedése a tengerfenéken angol
- <http://worldatwar.net/chandelle/v1/v1n2/adriatic.html> tábék által a Szent Istvánt elsüllyesztő MAS 15 és a K.u.K. L135 típusjelű tengerészeti repülője angol
- <http://homepages.fh-giessen.de/~hg6339/index.htm> haditengerészeti evolúciójára erre mondják: KIR. LY! angol
- <http://www.oz.net/~markhow/pre-dred/dreadnought/elotti> tábpusok ismertetője angol
- <http://meltingpot.fortunecity.com/maldives/738/> predreadnought miniatúra
- <http://www.btinternet.com/~philip/torps.htm> a torpedó evolúciójára angol (feltalálójára osztrák tengerésztiszt)
- <http://www.geocities.com/Pentagon/6946/index.html> Kovács Péter K.u.K modelltervek forgalmazója
- <http://www.navalships.org/ussmonitor.html> USS Monitor webcím
- <http://www.cwc.lsu.edu/cwc/links/cwinfo3.htm> USA civil war webhelyek

Â